

Trivia & Varia

• Da bi se dela istog naziva nekog kompozitora razlikovala, uz naziv dela stavlja se skraćena iza koje sledi broj. Na primer, Betoven je napisao dve sonate u A-duru, koje su, da bi se razlikovale, označene kao op. 26 i op. 101. Najčešća skraćena je **op.** od latinskog *opus* = delo (množina: **opp.**). Kod pojedinih kompozitora se umesto op. stavljaju druge skraćene, na primer BWV - *Bach-Werke-Verzeichnis*, MWV - *Mendelssohn-Werkverzeichnis*, WoO - *Werke ohne Opuszahl* [dela bez broja opusa]...

KV ili samo **K** je skraćena od *Köchel-Verzeichnis* odnosno *Köchelverzeichnis* = Kehelov katalog, popis Mocartovih dela koji je 1862. izradio Ludvig fon Kehel (Ludwig von Köchel). Poslednji u katalogu je Rekvijem, KV 626.

TWV je skraćena od *Telemann-Werke-Verzeichnis*, popis dela Georga Filipa Telemana koji je 1960. izradio Martin Runke (Rhunke). Vokalna dela mogu biti označena s **TWVV**, u istom nizu broja žanra s ostalim delima. Iza skraćene sledi broj žanra (1-25 za vokalna i 30-55 za ostala dela), (u nekim slučajevima) slovo za tonski rod, te broj dela. Na primer, u dole navedenom koncertu za violu značenje TWV 51:G9 je: 51. žanr (koncerti za solo-instrument i *basso continuo*), G-dur i deveto delo žanra; slično, *Der Tag des Gerichts* TWV 6:8 - oratorij "Sudnji dan", 6. žanr (duhovni oratorij), 8. delo.

• Johan (Johann) Peter Salomon (1745. - 1815.) bio je nemački violinist, kompozitor, dirigent i muzički impresario. Osim što je promovirao Hajdna u Londonu, poznat je kao "kum" Mocartovog 41. simfoniji: ime "Jupiter" simfoniji nije dao Mocart, već Salomon, kao marketinški trik.

• *Ländler* (nemački izgovor: lentler) je narodni ples s kraja 18. veka popularan u Austriji, južnoj Nemačkoj, Švajcarskoj i Sloveniji. To je ples za parove s poskakivanjem i lupanjem nogama. Muzika je uglavnom instrumentalna, ali može imati i vokalni deo, uključujući jodlovanje.

• Sarabanda, od španskog *zarabanda* je španski ples s arapskim uticajem. Pleše se živahno u parovima u dvostrukom redu, s kastanjetama. U 17. veku proširio se u Francusku, gde je postao spori dostojanstveni dvorski ples.

• Do kraja 17. veka viola je smatrana akompanirajućim instrumentom i retko se koristila kao solo instrument. *Led je probio* Georg Filip Telemann (Georg Philipp Telemann), čiji se Koncert za violu u G-duru, TWV 51:G9, napisan između 1716. i 1721. godine, smatra prvim koncertom za violu. Zahvaljujući pojavi više dela za violu u 18. veku, mnogi kompozitori su potaknuti da pišu muziku i za druge "sporedne" instrumente.

• Zašto se naslov dela "**Titovo milosrđe**" ne slaže s naslovom u službenom programu: izvorni naslov opere je **La clemenza di Tito**. Pravopis srpskoga jezika (t. 191, Matica srpska, Novi Sad 2011.) jasan je oko pisanja završetka vlastitih imena iz klasičnih jezika. Npr, Augustus → Avgust, Julius → Julije, pa su tako u Pravopisu (i u ovom programu) navedeni i Titus → Tit i Sextus → Sekst (oblici Tito i Seksto nisu uobičajeni u srpskoj kulturnoj tradiciji). U italijanskom jeziku (*la clemenza* je blagost, milosrđe. Usto, opera je poznata pod naslovom "Titovo milosrđe", ne znam otkud NSO-u naslov "Smrt Titusa"?

Glavni izvori:

de.wikipedia.org,

en.wikipedia.org,

it.wikipedia.org,

sr.wikipedia.org,

www.enciklopedija.hr

Ovaj program u elektronskom obliku, programe prošlih koncerata, komentar, kao i druge zanimljivosti možete pogledati na stranici

<http://bonc1.users.sbb.rs/>

NIŠKI SIMFONIJSKI ORKESTAR

NESLUŽBENI PROGRAM

PREMIJERNI KONCERT

Četvrtak, 26. aprila 2018. u 20 sati

Sala Niškog simfonijskog orkestra

Dirigent: Milena Injac

Solist: ~~Vladimir Acimović, klavir~~

Niški simfonijski orkestar

Saša Mirković, viola

Program:

Wolfgang Amadeus Mozart

Uvertira opere "Titovo milosrđe"

Franc Anton Hofmajster

Koncert u D-duru za violu i orkestar

1. *Allegro*

2. *Adagio*

3. *Rondo*

P A U Z A

Wolfgang Amadeus Mozart

Simfonija br. 41 u C-duru, KV 551 ("Jupiter")

1. *Allegro vivace*

2. *Andante cantabile*

3. *Menuetto: Allegretto*

4. *Molto allegro*

Ovo je **neslužbeni program** koncerta, rađen na osnovu popisa izvođača i dela koje sam dobio od Niškog simfonijskog orkestra.

Moguća je promena redosleda izvođenja, proverite u službenom programu!

O izvođačima

Milena Injac rođena je u Nišu 1969. godine. Diplomirala je dirigovanje 1992. godine na Fakultetu muzičke umetnosti u Beogradu u klasi profesora Stanka Šepića. Magistrirala je na istom fakultetu 1996. godine, a doktorirala 2015. godine u klasi profesorice Darinke Matić-Marović. Usavršavala se kod Mladena Jagušta, španca Salvadora Mas Kondea (Salvador Mas Konde) na majstorskom kursu u Beču, mađara Petera Etveša (Péter Eötvös) i finca Jorme Panule (Jorma Panula) na majstorskom kursu u Sombathelju (Szombathely, Mađarska). Redovna je profesorica i prodekanica za nastavu na Fakultetu umetnosti u Nišu i dirigentica Niškog simfonijskog orkestra. Osim s Niškim simfonijskim orkestrom, održala je bezbroj koncerata i s drugim orkestrima i horovima na mnogobrojnim koncertima u zemlji i svetu. Dobitnica je mnogih domaćih i međunarodnih priznanja.

Violist **Saša Mirković** rođen je 1980. godine u Čačku. Pohađao je osnovne, magistarske i doktorske studije na Fakultetu muzičke umetnosti u Beogradu. Aktivan kao solist i orkestarski muzičar i kao pedagog. Njegov repertoar se kreće od baroka do savremene muzike domaćih i svetskih autora, a radi i eksperimentalne forme. Nastupao je s eminentnim umetnicima u prestižnim dvoranama širom sveta. Osnivač je ansambla Metamorfozis. Premijerno je izveo preko 80 dela za violu. Dobitnik je velikog broja prvih i specijalnih nagrada, uključujući i nagrade za izvođenje savremene muzike.

Niški simfonijski orkestar osnovan je 1952. godine pod imenom "Simfonijski orkestar Radio Niša" i od tada jedna je od najznačajnijih institucija kulture u Srbiji. Sarađivao je s mnogobrojnim vodećim umetnicima iz zemlje i inostranstva. Nastupao je širom Evrope, kao i na značajnijim festivalima, na primer na Dubrovačkim letnjim igrama, Mokranjčevim danima u Negotinu i festivalu Olympus u Grčkoj. NSO je osnivač i organizator Niških muzičkih svečanosti (NIMUS), značajnog festivala s 30-godišnjom tradicijom. Za svoj rad Orkestar je dobio više nagrada i priznanja.

Kompozitori i dela

Wolfgang Amadeus Mozart (Wolfgang Amadeus Mozart; Salzburg, 27.01.1756. - Beč, 05.12.1791.) bio je austrijski kompozitor i pijanist iz perioda klasicizma. Nazvan je "čudo od deteta" jer je već kao petogodišnjak počeo da piše svoju muziku i održava koncerte pred evropskim plemstvom, među kojima je i dvaput u oktobru 1762. svirao čembalo pred caricom Marijom Terezijom. Pisao je simfonije, koncerte, opersku, horsku i kamernu muziku... Na popisu KV (*Köchel-Verzeichnis*) iz 1964. nalazi se 626 kompozicija u skoro svim žanrovima njegovog doba.

• Simfonija br. 41 u C-duru, KV 551 ("Jupiter")

Mozart je 1788. za samo nekoliko nedelja napisao seriju od tri simfonije (39, 40, 41), od kojih je 41. ujedno i njegova poslednja simfonija. Završena je 10.08.1788. Nije poznato je li simfonija izvođena za njegovog života.

Prvi stav u sonatnoj formi (ekspozicija, razrada, repriza) predstavlja tri tematske grupe koje donose emocionalnu raznovrsnost. Prva tema je "muška", odvažna, moćna, s prizvukom militarizma. Sledi "ženska" tema violina i drvenih duvača, puna lirike i nežnosti. Treću temu takođe potiču violine, uvodeći melodiju komične arije *Il bacio di mano* (rukoljub). I baš ta melodija stvara jednu od Mozartovih najzбудljivijih razvojnih sekcija, u kojoj se prvo čuje mešanje kontrapunktalog uzbuđenja. Repriza se neznatno razlikuje od ekspozicije.

Drugi stav, takođe u sonatnoj formi, je sarabanda francuskog tipa.

Treći stav je u formi popularnog austrijskog plesa "Ländler".

U četvrtom stavu fugalne sekcije ili razvijaju specifične teme, ili su kombinacija dveju ili više tema, dovodeći do izvanredne karakteristike ove simfonije: petoglasni *fugato* koji predstavlja pet glavnih tema.

Uobičajeno trajanje simfonije je oko 30 do 35 minuta.

• Uvertira opere "Titovo milosrđe"

"Titovo milosrđe" (*La clemenza di Tito*, KV 621) je opera na italijanskom jeziku (izvorni opis: *dramma serio per musica* - ozbiljna muzička drama) u dva čina. To je poslednja opera koju je Mozart napisao. Naručena je za prašku krunidbu Leopolda Drugog za kralja Bohemije. Stoga je tema opere veličanje milosrđa i veličine vladara. Libreto je prema Metastazijevom (Pietro Metastasio) tekstu napisao Katerino Macola (Caterino Mazzola). Premijera je izvedena 06.09.1791. u Pragu.

Tit Flavije Vespazijan (Titus Flavius Vespasianus, 30.12.39. - 13.09.81.) bio je rimski car. Ostali glavni likovi u operi su Vitelija (kći ubijenog bivšeg cara Vitelija [Aulus Vitellius Germanicus]), Sekst (Titov prijatelj, zaljubljen u Viteliju), Anije (Sekstov prijatelj, zaljubljen u Serviliju) i Servilija (Sekstova sestra, zaljubljena u Anija). Tit želi da oženi Serviliju, a to nije pravo Viteliji, jer smatra da je ona trebala biti odabrana za suprugu. Stoga planira ubistvo Tita, koristeći Seksta. Kad Servilija prizna da voli Anija, Tit odustaje od ženidbe s njom i poziva Viteliju. Ona pokušava da spreči ubistvo Tita, ali je Sekst već neuspešno pokušao ubivši carevog dvojnika i Senat ga osuđuje na smrt. Vitelija, da bi ga spasila, priznaje šta je učinila. Tit potpisuje pomilovanje za Seksta i prašta svima, kroz milosrđe pokazujući svoju veličinu.

Uobičajeno trajanje uvertire je oko pet minuta.

Franz Anton Hoffmeister (Franz Anton Hoffmeister; Rotenburg na Nekru, 12.05.1754. - Beč, 09.02.1812.) bio je nemački kompozitor i muzički izdavač. Danas je Hoffmeister poznat prvenstveno po izdavačkim aktivnostima: osim svojih dela, izdao je dela mnogih tada značajnih kompozitora, među kojima su Hajdn, Mozart i Beethoven.

Hoffmeister je napisao najmanje osam opera, preko 50 simfonija, brojne koncerte (među kojima je i poznati koncert za violu), veliki broj kamernih dela za gudače i nekoliko zbirki pesama.

• Koncert u D-duru za violu i orkestar

Malo se zna o nastanku ovog koncerta. Veruje se da je napisan u vremenu 1780-ih i ranih 1790-ih godina. Rukopis je 1799. ponuđen na prodaju u katalogu Jonana Trega (Johann Traeg) u Beču. Delovi rukopisa čuvaju se u Saksonskoj državnoj biblioteci (*Sächsische Landesbibliothek*) u Drezdenu. Od 20. veka koncert je nezaobilazan repertoar za violu, obavezno delo na mnogim audicijama i takmičenjima, jer prikazuje tipične karakteristike klasicizma u strukturi, kontrastu raspoloženja, melodiji itd.

Po naslovu u rukopisu, solo deonice izvodi prva viola (*viola principale*). Koncert se može svirati na dva načina, tako da solist svira i u *tutti* deonicama za vreme celog koncerta, kao što je bilo uobičajeno u 18. veku kad je koncert napisan, ili da solist ne svira *tutti* deonice, kakva je uglavnom današnja praksa.

Elegantan, ali impozantan prvi stav, čežnjiv spori stav i živahan rondo potpuno iskorišćavaju potencijal instrumenta.

Uobičajeno trajanje koncerta je oko 20 minuta.